Actie levert krakers 220 woningen in het land op

Door onze nieuwsdienst

ROTTERDAM, 1 mei – Op 27 plaatsen in Nederland werden gisteren volgens cijfers van het Landelijk overleg kraakgroepen (LOK) in Arnhem in totaal 220 panden gekraakt. Duizend woningzoekenden zijn op deze manier aan een huis geholpen. Bij de actie kwam het in enkele steden tot een ongewoon hard treffen tussen krakers en de mobiele eenheid. Dat was vooral het geval in Amsterdam, maar ook in Den Haag, Groningen en Leiden. Enkele tientallen actievoerders werden in de loop van gisteren gearresteerd.

Het LOK zei woensdagavond zeer tevreden te zijn over het aantal deelnemers aan de kraakacties in het gehele land. Volgens opgaven van politiekorpsen hebben enkele honderden mensen deelgenomen aan de landelijke kraakdag, maar het LOK spreekt over enkele duizenden actievoerders. Wel verklaarde het LOK zeer verrast te zijn over de felle tegenstand van de politie in sommige steden. Bovendien zou volgens het LOK niet voldoende zijn opgetreden tegen anti-kraakknokploegen.

Bij het landelijk actiecentrum van het LOK in het voormalige hotel Bosch in Arnhem ontstond eveneens een vechtpartij tussen krakers en politie, toen men probeerde een zak om een televisiecamera te werpen. De camera wordt normaal gebruikt voor verkeersdoeleinden, maar zou zijn ingezet om de krakers in het voormalige hotel te controleren. Bij de vechtpartij werden zeven krakers gearresteerd.

De kraakbeweging in Amsterdam heeft naast het beruchte gebouw op de hoek Bilderdijkstraat/Kinkerstraat ook nog enkele huizen en bedrijfspanden gekraakt aan de Kinkerstraat, de Lauriergracht en de Tweede pand aan de Oude Singel, dat eigendom zou zijn van een projectontwikkelaar. De politie kwam onmiddellijk in actie. Bij het treffen werd een meisje flink gewond door een hondebeet.

In Leeuwarden werden krakers gistermiddag op verzoek door de politie uit drie gekraakte woningen aan de Ruyterweg gehaald. De actievoerders voelden zich bedreigd door omwonenden en belangstellenden, die onder meer stenen naar achterruiten van de panden gooiden.

De Utrechtse kraakbeweging heeft in totaal 25 panden in de binnenstad gekraakt.

In de middag kwam het in de Voorstraat tot enige vechtpartijen tussen buurtbewoners en sympathisanten van krakers, toen men probeerde het voormalige hotel Patria te kraken. De politie wist een massale vechtpartij te voorkomen door enkele straten te blokkeren en op die manier de vechtenden te scheiden. De krakers verlieten daarop het voormalige hotel.

Het merendeel van de acties in Gelderland en Twente droeg een demonstratief karakter. In Nijmegen werd enkele uren het in aanbouw zijnde hotel Belvedère bezet. Op deze manier wil-

Krakers: Wij hadden met rellen op Waterlooplein niets te maken

AMSTERDAM, 1 mei – „De kraakbeweging in Amsterdam heeft niets te maken met de rellen die volgden op de demonstratie op het Waterlooplein gistermiddag. De demonstratie was georganiseerd door bij de kraakbeweging onbekende mensen".

Een kraakster van het voormalige Handelsbladgebouw zei dat dit juist is. Wel is vanuit het kraakpand De Groote Keijser per radio een oproep gedaan op het Waterlooplein tegen de mobiele eenheid, aldus deze woordvoerster. „De zaak is uit de hand gelopen en dat is niet goed," zei ze.

Volgens de kraakgroepen had de beweging voor 30 april maar twee zaken georganiseerd: een feest in het Sarphatipark en de kraakactie in de Kinkerbuurt. Op het kruispunt daar, waar woensdagmorgen werd gevochten, werd 's middags muziek gemaakt. Openbaar vervoer werd doorgelaten.

„Dat is precies de situatie zoals die in de ochtend was, voordat de mobiele eenheid kwam," aldus een woordvoerder van de kraakgroepen. De politie is veel te vroeg op gaan treden. „De rel in de Kinkerbuurt is dan ook een duidelijk voorbeeld van geweld dat door de politie wordt geëscaleerd," aldus de woordvoerder.

Naast het kantoorpand is nog een klein pand met drie luxe flats aan de Kinkerstraat gekraakt. Dat is gebeurd door leden van de CPN-jongerenorganisatie ANVJ.

Het grote kantoorpand is eigendom van de Middenstands financieringsmaatschappij voor bedrijfsobjecten. Deze speelt volgens de krakers een rol bij plannen voor de buurt, waar zij het niet mee eens zijn. Die plannen houden onder meer in het verbreden van de Kinkerstraat, de bouw van (te weinig en te dure) woningen en de aanleg van verkeersaantrekkende parkeergarages, aldus de kraakgroepen.

Volgens de beweging is bij de rellen onder de actievoerders een gewonde gevallen; hij liep rugletsel op door de trap van een paard.

Verklaring Polak

Volgens burgemeester Polak van Amsterdam zijn de ongeregeldheden begonnen toen actievoerders het kruispunt Kinkerstraat-Bilderdijkstraawilden blokkeren. Op het moment dat de dreiging van de blokkade was verdwenen, heeft de mobiele eenheid zich onmiddellijk teruggetrokken. De actie van de mobiele eenheid was niet gericht tegen het in de nabijheid gekraakte pand.

Rond het middaguur heeft zich een grote groep demonstranten verzameld op het Jonas Daniël Meyerplein, die een demonstratieve optocht naar de Dam wilden houden. Het ging hier om een niet aangemelde demonstratie. Niettemin was de loco-burgemeester bereid deze demonstratie toe te staan, mits met de politie overleg zou worden gevoerd over de route.

Van de kant van de gemeente is als beperkende voorwaarde gesteld dat op dat moment een demonstratie naar de Dam niet kon worden toegestaan, aldus Polak. Overleg hierover is door de demonstranten keer op keer geweigerd. Na een eerste treffen op de Blauwbrug is het daarna op verscheidene plaatsen in de stad tot ordeverstoringen gekomen. Hierbij is de politie zeer beheerst opgetreden ondanks het tegen haar gebruikte grove geweld, zo verklaart de burgemeester.

Instructie

Het optreden van de mobiele eenheid tegen de actievoerders paste volledig binnen de van te voren aan het politiepersoneel verstrekte instructie, aldus Polak.

Hoewel de officiële plechtigheden rond de inhuldiging en de feestelijkheden op veel plaatsen in de stad zonder incidenten zijn verlopen, betreuren burgemeester en wethouders het dat actievoerders een deel van de festiviteiten op ernstige wijze hebben verstoord.

Minister Wiegel (binnenlandse zaken) zei woensdagavond voor de radio dat hij volledig achter het optreden van de Amsterdamse politie staat. Volgens hem is de politie „zeer beheerst" opgetreden. Wiegel vroeg zich af waarom „moest worden geprobeerd met geweld bepaalde afzettingen te doorbreken, waarom moest worden geprobeerd in de Kinkerstraat tot provocaties over te gaan".

Wiegel zei dat hij contact had gehad met de politie, ook al vóór woensdag, maar dat hij geen invloed heeft uitgeoefend op het optreden van de politie, dat „af en toe hardhandig moest zijn". Later op de avond had Wiegel nogmaals contact met de verantwoordelijke mensen op het hoofdbureau van politie in Amsterdam.

Hij zei het zeer triest te vinden dat politiemensen gewond zijn geraakt „in de uitoefening van hun functie ter beveiliging van ons allemaal. Ik veroordeel de ordeverstoorders ten zeerste," aldus Wiegel.

Pag. 8: Andere reacties en perstemmen.

Nagemaakte pamfletten waarschuwen voor actie

Door een onzer redacteuren

AMSTERDAM, 1 mei – Onbekende hebben gisterochten op de Dam biljetten verspreid die als twee druppels water leken op de biljetten die indertijd bij de ongeregeldheden in en om de Amsterdamse Vondelstraat door de gemeente Amsterdam waren rondgestrooid. Allen de tekst was aan de omstandigheden van gisteren aangepast.

„Waarschuwing", stond boven de pamfletten, die ondertekend waren door „de burgemeester". „Alle pogingen", stond op de biljetten te lezen, „om door overleg een eind te maken aan de ongeregeldheden zijn mislukt. Daarom zal de politie op korte termijn een actie beginnen. Deze actie is niet bedoeld om het paleis of

Foto's NRC Handelsblad/Vincent Mentzel, Leo van Velzen en Maurice Boyer.

Nederland gelooft in sprookje terwijl traangas door Amsterdam drijft

Oproerkraaiers ruiken hun kans

Door onze nieuwsdienst

AMSTERDAM, 1 mei – „Leer mij bidden zonder vragen, Vader wat gij doet is goed, leer mij slechts het heden dragen, met een rust en kalme moed". Het lijkt een psalm uit een andere tijd. De beelden zijn uit een andere wereld.

Terwijl de NOS-camera's de plechtigheid in de Nieuwe Kerk aftasten, terwijl een deel van Nederland aan de televisie zit gekluisterd en het geloof in het sprookje nog niet heeft verloren, terwijl onder groene erebogen op het platteland een ander deel van het mensdom zich vermaakt met een nieuwe spelletjesvariant van de Oranjecomités: het zaklopen achterwaarts, terwijl menigeen het hart van louter vreugd victorie laat roepen bij het zien van de fier wapperende vlaggen onder de oranjezon, drijven wolken traangas door het hart van Amsterdam en bereikt het straatoproer zijn hoogtepunt.

Woensdagmiddag 30 april, 15.07 uur: In de Nieuwe Kerk van Amsterdam neemt koningin Beatrix het woord. Zij zegt: „Het Nederlandse volk zal ik zweren dat ik de Grondwet steeds zal onderhouden en handhaven..." Op hetzelfde ogenblik dringt van buiten gedruis de kerkruimte binnen. Het is helikopterlawaai en even lijkt het of iemand met één vinger een toets van het orgel aanraakt, maar het is een politiesirene.

Een journalist met een radiootje afgestemd op de politieband zegt zachtjes: „De rellenmakers zijn opgerukt via de Blaauwbrug en de Magere Brug over de Amstel. De politie zegt dat ze bij de Munt moeten worden tegengehouden. Maar ze zijn ook al de Oude Hoogstraat binnen en de Damstraat. De politie wil de laatste ring rond de Dam houden". In de Nieuwe Kerk ontstaat iets van een koortsgevoel.

Geblakerd

Amsterdam, 1 mei, zes uur 's ochtends. De gemeentereiniging heeft de littekens in het hart van Amsterdam wel schoongewassen maar niet kunnen camoufleren. Het wegdek in de Oude Hoogstraat is zwart geblakerd. De uitgebrande Turkse winkel is provisorisch dichgetimmerd onder de holle oogkassen van de ramen op de eerste verdieping. Een oud vrouwtje op de derde etage van het pand ernaast, zit voor het raam. Zij schudt haar hoofd en is vermoedelijk te bang geweest om te gaan slapen.

Amsterdam, 30 april, rond het middaguur: de gevechten rond de gekraakte panden in de Kinkerbuurt nemen af. Maar, wordt er gezegd, elders broeit het en honderden jongeren stromen van alle kanten samen, belust op een rel.

Confrontaties tussen een zeer gevarieerd samengestelde politiemacht en een al even rijk geschakeerde hoeveelheid demonstranten, ruziezoekers, vriendelijke betogers en gewoon de stad bezoekende boeren en buitenlui moeten ontaarden in een geweld waarbij vele gewonzen zullen vallen.

Blauwbrug

14.00 uur: de Dokwerker: Het lijkt eerst nog een echte demonstratie te worden. Vlaggen van de Asva, PSP, en Bond van Dienstweigeraars. Boven de Dokwerker hangt aan de gevels een gigantisch spandoek, ondertekend voor de Federatie voor de wereldvrede: „Dank aan Juliana, leve onze nieuwe koningin". Waar gaat de demonstratie naar toe? „Dat hangt er vanaf wie de leiding neemt", zegt eenpamflettenuitdeler, „maar eigenlijk is er helemaal niks over een leiding afgesproken".

Vijf over twee gaat het richting Blauwbrug, langs het Waterlooplein waar het zoals ieder jaar op Koninginnedag echt feest is. Er zijn tuintjes ingezaaid met gras en tulpen, mensen zonnen, moeders met kinderen – een aantal komt toelopen om naar de demonstratie te kijken. Een paar motoragenten nemen de zaak in ogenschouw. Dan komen over de volle breedte van de brug ME-wagens in gelid de Amstelstraat uitrijden en houden stil. Er tussen en erachter hondenbrigades. „Halt houden" is het bevel. Vrijwel meteen verspreidt de kop van demonstratie zich links en rechts van de brug.

Overmacht

De meeste mensen zoeken een heenkomen op het zanderig gebied waar het nieuwe stadhuis gebouwd zal worden en vormt daar een breed front aan de overkant van de rivier. Dan komen de eerste stenen en rookbommen. De ME wordt teruggedreven van de brug. De demonstranten vormen een enorme overmacht. Op de daken van de woonboten aan weerszijden van de Amstel drommen mensen samen: er wordt met traangas gespoten en er worden charges uitgevoerd. Een ME-er en betogers strompelen hoestend een woonboot uit. Het probleem is het brede front van de betogers: verder dan de brug levensgevaarlijk voor de ME. Voortdurend klinken over de politieradio de bevelen bij elkaar te blijven.

De oproerkraaiers met de bekende gezichten van voorgaande rellen ruiken hun kans. Twee helicopters hangen boven het strijdgewoel. Het regent stenen. Twee rondvaartboten varen in paniek voorbij, de toeristen achter de ruiten zwaaien. Met wolken stof achter de hoeven als tijdens een Middeleeuws riddertoernooi draven de politiepaarden over het zanderige terrein.

„Paarden maken indruk", zegt de politieradio. Een ME-er wendt zijn paard te kort op het nog bestrate deel en gaat onderuit. De ruiter komt er half onder, wil eerst oprabbelen, maar een regen van stenen treft hem en het gevallen paard. De man laat zijn paard los, zoekt hinkend dekking achter een autobusje. Het paard in paniek onder de regen van stenen loopt wonder boven wonder de zelfde richting uit.

Politiefunctionarissen zouden later toegeven, dat het onverantwoordelijk is de uiterst kwetsbare dieren te gebruiken te midden van een met stenen gooiende menigte.

Karabijnbrigade

14.30 uur: Wat iedereen aan zag komen gebeurt. Op de Kloveniersburgwal kruist de goedaardige demonstratie van het wijkcentrum d'Oude Stad, bij het station begonnen om een wandeling te maken net buiten het pasjesgebied en voorzien van een eenvoudig spandoek met de tekst "Weg met de staat van beleg" en nauwelijks tweehonderd man groot, de veel grotere groep die bij de Dokwerkers was vertrokken en dit ondanks het feit dat alle bruggen over de Amstel waren afgezet maar toch tot hier is doorgedrongen.

De hele zaak raakte verstrengeld en iedereen wordt meegesleurd in de richting van de Dam. De grootste bedreiging komt echter van een heel andere kant: van de Vijzelstraat en de Munt. Op het Rokin is het op dat moment een leuke boel met kleine en grote stallen, kraampjes, vrij verkopende kunstenaars en alle gezellige eettafeltjes, van sjiek tot simpel. De stem op de politieradio klinkt paniekerig: samenstrekken en van de Dam houden. De karabijnbrigade treedt aan en pompt het traangas in de menigte.

Teleurgestelde neringdoenden staan bedremmeld bij hun kramen als op het inmiddels schoongeveegde Rokin de Mobiele Eenheid zich opmaakt om een nieuwe aanval te doen op de rellenschoppers en de duizenden belangstellenden bij het Spui.

Handel wordt snel ingepakt, want voor de patatbakkers, nougatverkopers en visboertjes is het wegwezen geblazen. Enkelen zijn te laat. De rel-beluste jongeren pakken alles wat voor het grijpen ligt en smijten het naar de politie. „ME weg ermee", „ME weg ermee", stenen, bierblikjes, maar ook emmertjes met mayonaise, augurken en gepaneerde scholletjes vliegen door de lucht.

De baas van de oliebollenkraam sluit haastig het luik; zijn bollen sudderen in een oliebad van tweehonderd graden. Ook de Volendammervisboer heeft zijn kraam gesloten. Hij trekt een zijpaneel open, het is broeierig warm binnen en de vis begint al te rieken. „Dat kan ik aan het eind van de dag weggooien, dan is het bedorven. Ik sta hier met achttien man op het Rokin en schat de schade op vierhonderd gulden per persoon. Wie gaat me dat vergoeden?" Een andere visboer heeft de schade getaxeerd op 2500 gulden. Zijn uitstalling is bij de charges omvergetrokken.

Er is een staat van oorlog. De politiemannen blijken merendeels buitenstedelijken. Een van de officieren zegt: „Dat kennen we bij ons niet. Als we uit de busjes stappen zijn de demonstranten meteen weg". Maar niet op het Rokin, waar de toeschouwer kennis kan maken met de eerste beginselen van de stadsguerrilla. Een ander vraagt de weg naar de Dam. Boven het strijdtoneel drijven duizenden zwarte ballonnen, losgelaten uit een ludieker protest. Verslaggevers melden via hun portofoons dat dit erger is dan de Nieuwmarktrellen.

Het kan toch niet

Het gedruis in de Nieuwe Kerk klinkt luider. Daar zitten ze, Beatrix in hermelijnen mantel, Claus ernaast. Daartegenover de regering. Van Agt in perfect gesneden jacquet, naast hem Hans Wiegel, de rest. Het kan toch niet dat.... Zal binnen enkele seconden de eerste steen door de ruiten vliegen, zal – op zijn Middeleeuws – de kerkdeur worden opengerukt? Beatrix spreekt door: "...alle krachten moeten worden ingezet opdat de mensheid die kan beheersen..." De journalist met de politieradio fluistert op datzelfde ogenblik: „Er wordt geknokt op de hoek van de Damstraat en de Dam. Er zijn winkels geplunderd...."

15.00 uur de Doelenstraat: „Dat is wat anders dan tegen Palestijnen vechten", schreeuwt een betoger tegen enkele leden van het Nederlandse Unifilbataljon, die zich aan de zijde van de politie in de strijd hebben gestort. We tellen er vijf, zij dragen groene legeruniformen en ze zijn herkenbaar aan de blauwe baret en het VN-embleem met de tekst „Netherlands" op de mouw. Twee van de vijf verwisselen hun baret voor een helm van de ME, pakken een rieten schild en een wapenstok.

Hun actie is van korte duur. Een minuut of tien later moeten ze met tegenzin de attributen inleveren bij een wagen van de mobiele eenheid, waarschijnlijk op bevel van de ME-commandant. Een van hen, een sergeant eerste klas, drukt de wapenstok achterover, een souvenir voor thuis.

15.00 uur. In een brede kring om de Dam wordt zwaar gevochten. De ME gaat uit van een nieuwe tactiek, er ontstaat een soort golfbeweging: eerst een regen van stenen, daarna een snelle charge en een weer terugtrekken. Personenauto's worden als barricade gebruikt en gaan in de brand. Op het Rokin smeulen de resten van tot puin geslagen kraampjes na, evenals vier motoren van politiemannen die wat onberaden in de richting van de meute waren gereden en daar van hun machines waren gesleurd. Een gekantelde auto, waaruit de benzine stroomt, wordt op de hoek van de Oudezijds Achterburgwal en Oude Doelenstraat in brand gestoken. Bewoners rukken hun kinderen weg van de ramen die dreigen te springen. Een Indische mevrouw sluit zich panisch huilend op in de wc. Overal sneuvelen ruiten.

Een jongen komt uit de Oude Hoogstraat en lanceert als een discuswerper een loodzware ijzeren poot in de richting van het cordon. De ruiten van de commandowagen zijn al lang versplinterd. De commandant zit onbeschermd in zijn cabine.

Nauwelijks honderd meter verder zitten mensen langs de waterkant toe te kijken en speelt een orkestje. Op de trap van een huis staat een huilend kind van ongeveer vier, de knuistjes in de ogen, hartverscheurend te huilen vanwege traangas en verdwaald zijn. Een vreemde jongen neemt het mee richting studentenhuis.

Politie, brand, help

16.30 uur: Een derde auto gaat in vlammen op. Het lijkt even nacht te worden in de Oude Hoogstraat vanwege de pikzwarte rook. Uit de roetzwarte duisternis, komt opeens hollend en in paniek een turks echtpaar van de levensmiddelenwinkel tevoorschijn, de handen omhoog en smekend. Help, help! Andere kijken de Hoogstraat in en roepen naar alle richtingen bezwerend tegen de stenengooiers: „Hou op, hou op.;; „Brand, klootzakken, doe dan iets!" De Turkse vrouw holt de rook in, er weer uit, het kruispunt over, pakt een ME'-er bij de arm, begint te trekken en roept: „Politie, brand, help" en wijst met haar hand de hoogte aan van kleine kinderen. De ME vraagt per megafoon iedereen zich van de brug te verwijderen. Twee kinderen zitten in het pand. De rellen zijn meteen voorbij: een soort kerstbestand.

De rampendienst komt ter plekke. De brandweer hoort dat de kinderen inmiddels door een oud omaatje zijn gered. Een gewonde ME-er en een oud mannetje worden per ambulance afgevoerd.

Chaos in niemandsland: uitgebrande auto's, stenen, glas. Een ME'-er heeft een oranje bloemetje aan de wapenstok geknoopt. De brandweer rukt in en de gevechten beginnen opnieuw. Tot dat tijdstip zijn er in de Doelenstraat meer dan drieduizend traangasgranaten afgeschoten en in de smalle Bethaniënstraat, een dwarsverbinding van honderdvijftig meter minstens tweeduizend. Twee buurtbewoners komen met de handen omhoog naar het politiekordon toelopen. „Overlopers", wordt er geroepen. Ze maken een doodsbange indruk. Met de handen nu op het hoofd schieten ze de Bethaniënstraat in. Bij het passeren van het kordon worden ze getrapt en geslagen met een wapenstok: een wraakoefening van de getergde ME.

De ME-wagens en -troepen worden steeds gevolgd door mensen van de stadsreiniging, die de scherven aanvegen en de half ingeslagen ruiten helemaal inslaan, „want dan is het minder gevaarlijk." Een eigenaar van een antiquarische boekwinkel maakt dreigende bewegingen als met een schop zijn enorme spiegelruit helemaal wordt „afgemaakt". De zaak wordt gesust.

De sirenes, het lawaai van de helikopter zijn nu duidelijk te horen in de Nieuwe kerk. Een Franse verslaggever gaat recht overeind zitten. „Dit", fluistert hij, „zal Beatrix oneindig veel goed doen. Dit zal de populariteit die zij niet heeft, doen stijgen. Bon dieu, wat een verhaal, de koningin zonder steun van het volk, die het maakt. Dat is het grote verhaal".

'Ze houden de Dam'

Meer dan tweehonderd Kamerleden leggen de eed of de geloofte af. „Zo waarlijk helpe mij God Almachtig" of „dat beloof ik". De griffier werkt ze allemaal veel sneller af dan op het programma staat. Het legt wat rust over de 3000 aanwezigen, het gedruis van buiten zwakt ook af. „Ze houden de Dam", zegt de journalist met de politieradio. In de kerk breekt iets van de spanning. Kroonprins Charles durft iets tegen zijn buurvrouw te zeggen, prins Albert van België fluistert met zijn vrouw prinses Paola. Prinses Irene aait een van de kinderen van Beatrix over het hoofd. Prinses Juliana is diep ontroerd. Maar dat ligt niet aan het lawaai van buiten maar aan de woorden „lieve moeder", die koningin Beatrix tot haar richtte. De eerste maal als koningin Beatrix aankondigt dat Koninginnedag altijd op 30 april zal worden gehouden, de tweede maal als prinses Juliana met prins Bernhard de kerk verlaat.

De Telegraaf

Per ex.: maandag t/m vrijdag ƒ 0,60 — zaterdag ƒ 0,85

België	Fr.	15,–	Frankrijk	Fr.	4,50	Luxemb.	Fr.	13,–	Spanje	P.	75,–
Canada	$	1,75	Griekenl.	Dr.	50,–	Madeira	Esc.	56,–	Suriname	S.f	2,50
Can. Eil.	P.	85,–	Indon.	RP.	1.500,–	Marokko	D.	5,95	Tunesië	M.	750,–
Denem.	Kr.	6,–	Israël	Shek.	6,–	Ned. Ant.	A.ƒ	3,–	Ver. St.	$	1,75
Duitsland	DM	2,–	Italië	L.	900,–	Noorw.	Kr.	6,50	Zweden	Kr.	6,50
Engeland	£	0,50	Japan	Y.	600,–	Oostenr.	O.S.	15,–	Zwitserl.	Fr.	2,50
Finland	FM	6,–	Joegosl.	Dl.	22,–	Portugal	Esc.	56,–			

No. 28.728 | 87ste jaargang | Hoofdredactie: H. Goeman Borgesius - J. Fahrenfort | 40 pagina's | donderdag 1 mei 1980

FEEST EN RELLEN ROND INHULDIGING BEATRIX

Geweld in Amsterdam verbijstert Nederland

Van onze verslaggevers
AMSTERDAM, donderdag

Ernstige onlusten in Amsterdam hebben gisteren een perfect verloop van alle plechtigheden rond de troonswisseling niet kunnen verstoren.

Het officiële programma werd bijna tot op de seconde volgens schema uitgevoerd.

Terwijl het gehele land de inhuldiging van koningin Beatrix feestelijk vierde, kwam het op een aantal plaatsen in het cen-

115 GEWONDEN BIJ DE POLITIE

trum van Amsterdam tot een ware veldslag tussen herrieschoppers en de politie. Miljoenen tv-kijkers in Nederland en het buitenland keken verbijsterd toe.

In haar rede tot de Verenigde Vergadering van de Staten-Generaal, de formele status van de inhuldigingsplechtigheid in de Nieuwe Kerk, benadrukte koningin Beatrix de noodzaak van verdraagzaamheid, één van de eigenschappen waarin het Nederlandse volk heeft bewezen groot te zijn.

In het overgrote deel van het land werd overduidelijk en in feestelijke stemming gehoor gegeven aan deze woorden van koningin Beatrix.

Maar in Amsterdam raakten straten in het centrum bezaaid met stenen, brandende barricaden en tientallen gewonden. De politie moest gebruik maken van geweld. Met behulp van traangas en waterwerpers werd gepoogd de harde kern

Meer nieuws over de inhuldiging en de rellen op pag. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 23 en 25

van de relschoppers tot de orde te roepen.

De georganiseerde krakersbeweging haastte zich gisteren zich te distantiëren van de relschoppers, die tegen het eind van de middag zelfs overgingen tot plunderingen van winkels in de binnenstad.

Vannacht maakte de politie de trieste balans op van de rellen in Amsterdam, welke mede waren opgezweept door uitzendingen van de VARA, Radio Stad Amsterdam en de illegale krakerszender „De Vrije Keijser". 115 gewonden in eigen gelederen, van wie zeven zwaar.

Zie verder pag. 2 kol. 1

• Een ontroerend ogenblik. Terwijl een duizendkoppige menigte het Oranje Boven zingt, omhelzen de scheidende en de nieuwe Koningin elkaar. Een nieuwe regeringsperiode is begonnen.
Exclusieve foto: Nico Koster

Politiepaard gruwelijk mishandeld

• Eenmaal los van het politiepeloton werden paard en berijder mikpunt van de relschoppers. Nadat de agent was gevlucht, werd het paard tot bloedens toe mishandeld.

Van een onzer verslaggevers
AMSTERDAM, donderdag

Een paard van de bereden brigade, dat over losliggende straatstenen was gestruikeld en daarbij z'n ruiter had afgeworpen, werd op het Waterlooplein met grof geweld door agressieve relschoppers afgetuigd.

Gruwelijk

De agent poogde nog zijn paard in veiligheid te brengen, maar geïsoleerd van de rest van de brigade werd hij met zijn viervoeter door een woedende groep raddraaiers omsingeld. Onder een bombardement van stenen moest de ruiter het paard in de steek laten.

De jongeren richtten hun agressie vervolgens op het in het nauw gedreven dier en raakten het met allerhande scherpe voorwerpen en stokken, waar ze het konden raken.

Zelfs sympathisanten van de relschoppers konden dit gruwelijke dierenleed niet aanzien. Een vrouw, die de betogers eerst had aangemoedigd, barstte in tranen uit en snikte: „Laten ze in vredesnaam ophouden met deze barbaarse dierenmishandeling". De mobiele eenheid voerde even later een charge uit om het van pijn luid hinnikende dier te ontzetten.

Tijdens de charges werden gisteren nog enkele van de totaal veertig paarden van de Amsterdamse bereden brigade gewond. Ook deze dieren werden bekogeld, nadat hun ruiters eraf waren gevallen. Van de mannen van de brigade kwam alleen de chef, hoofdinspecteur Kooistra, niet ongeschonden uit de slag.

Kei

Hij werd door een kei in het gezicht getroffen, maar hij kon na behandeling in het ziekenhuis zijn dienst weer hervatten. Volgens de wachtcommandant van de politie-manège waren alle gewonde paarden gisteren in het begin van de avond weer op de been en konden zij bij nieuwe charges worden ingezet.

Grimmig einde

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM, donderdag

Voor velen was 30 april een dag om nooit meer te vergeten, zij het wel om diverse redenen. Naast het vele feestvieren in de hoofdstad veranderden bepaalde gedeelten in een compleet slagveld.

Kinkerstraat, Bilderdijkstraat, Waterlooplein, Rokin en Damstraat werden in korte tijd plaatsen van grimmige gevechten.

Gevechten die van de kant van de demonstranten gevoerd werden met stenen, rookbommen, verfbommen en Molotov-cocktails.

De politie aan de andere kant vuurden talloze traangasgranaten af. Charges werden uitgevoerd.

Terwijl op de Dam een angstige stilte heerste, ontwikkelden zich in de buurt van het Rokin tot aan de Munt oorlogstoestanden, waarvan onschuldige gezinnen de dupe werden. Deze moesten in nauwe steegjes een veilig heenkomen zoeken.

Binnen een paar minuten veranderde het eerst zo vreedzame Rokin in een waar slagveld. Een dag om nooit te vergeten.

• Foto's boven en onder: Gewelddadigheden, arrestaties en vernielingen, een triest beeld.

• Foto linksboven: Een lid van de Mobiele Eenheid wordt gewond afgevoerd.

• Foto rechtsboven: Confrontatie op het Rokin. Een feestdag eindigt in een veldslag.

• Foto links: Een steen, het meest gebruikte wapen.

• Foto rechts: Een door een verfbom getroffen lid van de Mobiele Eenheid.

• Foto linksonder: Projectielen genoeg. Oproerkraaiers smijten met alles wat ze vinden.

• Foto middenonder: Een grimmig beeld: De koninklijke B is gevallen, een gemaskerde demonstrant staat er bij.

• Foto rechtsonder: Getroffen door een steen. Aan alle kanten vallen gewonden.

LANDELIJKE ACTIE IN 25 STEDEN

donderdag 1 mei 1980

Gedenkwaardige dag

AMSTERDAM, donderdag

Nederland had gistermorgen om precies vijf minuten over tien een nieuwe Koningin. In de statige Mozeszaal van het paleis op de Dam ondertekende de scheidende vorstin de akte van troonsafstand.

Na de ondertekening verschenen de nieuwe Koningin, prins Claus, prinses Juliana en prins Bernhard om 11 uur op het balkon. Voor het paleis was de toegestroomde menigte eerst onrustig. Maar niets wees erop dat de feestelijkheden later op de dag in de hoofdstad verstoord zouden worden door rellen.

In haar toespraak vroeg prinses Juliana het Nederlandse volk haar dochter en de nieuwe Koningin te steunen. „Gelukkig is ze jong en levenskrachtig genoeg om in de uiterst moeilijke tijden, waarin we verkeren, de moed op te brengen die nodig is om te beginnen", aldus Juliana.

Koningin Beatrix richtte als eerste het woord tot haar moeder. „Ik kan alleen maar hopen dat mij de kracht wordt geschonken om het koningschap uit te oefenen op een manier die in de lijn ligt van uw wijsheid en menselijkheid, op een manier die u waardig is", aldus de nieuwe Koningin.

Aan het enthousiasme van het inmiddels toegestroomde publiek was duidelijk merkbaar dat het de nieuwe Koningin steunde, al waren de eerste schermutselingen in de hoofdstad ook voor de koninklijke familie al merkbaar.

• Boven: De nieuwe koningin Beatrix en haar echtgenoot prins Claus begroetten samen met kroonprins Willem Alexander en hun twee andere zonen Johan Friso en Constantijn de belangstellenden op de Dam.

• Boven: Toen koningin Beatrix en prinses Juliana gistermorgen rond elf uur op het balkon van het paleis op de Dam verschenen, werden zij met gejuich door duizenden aanhangers van het koningshuis ontvangen.

Onder de goedkeurende blikken van prins Claus was er even een moment van ontroerende ontspanning tussen moeder en dochter, die elkaars handen beetpakten en optimistisch glimlachten.

• Links: Koningin Beatrix legt de eed af tijdens de inhuldigingsplechtigheid in de Amsterdamse Nieuwe Kerk.

• Onder: Toen koningin Beatrix voor de inhuldigingsplechtigheid de Nieuwe Kerk betrad, was de spanning van haar gezicht te lezen. Het geloei van sirenes en berichten over ongeregeldheden waren inmiddels tot de vorstin doorgedrongen.

De fotoreportage van het gebeuren in Amsterdam gisteren werd verzorgd door:

Nico Koster
Peter Zonneveld
Ruud van der Linden
Jan Stappenbeld
Theo Terwiel
Wim Hofland
Will Dekkers
Frits van Goens
Glenn Wassenbergh
Hans Peters
Kees van Vale
Johannes Dalhuysen.

• Rechts: Vice-premier Hans Wiegel kon, staande achter de ramen van het paleis op de Dam, zijn gevoelens niet verbergen toen de eerste rookbommen ontploften.

Stenengooiers contra Mobiele Eenheid op de Blauwbrug bij het Waterlooplein

◀ Agenten schieten traangasgranaten op het Rokin

Bijgaande foto's zijn van Marcel Antonisse, G. Ausems en het ANP.

Rellen overschaduwen kraak- en feestdag

Feestkraampjes, een viskar, luifels en drie motoren van de politie brandend op het Rokin

De rellen trokken ook varende toeschouwers

Een agent valt van zijn motor op het Rokin. De motor ging met twee anderen in vlammen op

Een waterkanon in actie op het Waterlooplein. Het voertuig heeft de hele dag door de stad rondgereden met een lekke band

ZOMEREXPOSITIE
t/m 1 juni a.s. van o.a.
Yolanda Dony, Arie van Selm, Toon Tieland, Lock Lafeber, Ria Zurné, Herman Kruyder, Johan Traarbach.

galerie coninck
Coninckstraat 20, 3811 WJ Amersfoort
telefoon 033 - 72 93 66.
Openingstijden: donderdags t/m zondags van 13.00 – 17.00 uur en na afspraak.

AGENDA

AMSTERDAM
Theater
De Balie 20.30 Rob van Houtens Funhouse; **Carré** 20.15 Janis Ian; **Centrum Bellevue** grote zaal 20.30 Fiet met „Rouwspel" van Marivaux; kleine zaal 20.30 Pro Theater met „Hippolytus" van Euripides; **Paloniizaal** 12.30 toneelgroep Centrum met „In bad" van I. Meijer; **Kleine Komedie** 20.15 het Amsterdams volkstoneel met Potasch en Perlemoer; **Mickery** bovenzaal 20.30 Michael Laub met „Chap Tapes"; **Nieuwe de la Mar** 20.15 musical van Jos Brink „Maskarade"; **Shaffy Theater** konsertzaal 20.30 Onafhankelijk toneel met „Bijl"; Shaffyzaal 22.15 Barbara Duiljtjes met „Zij"; nulletzaal 22.15 Kim van der Boom; **Soeterijn** 20 Teatro Popular Chileno met „The southern world is calling us"; **De Sulkerhof** 20.30 kabaret Knoop met „Anno negentien Kaa"; **Universiteitstheater**, toneelgroep Aleid met „De echte Inspecteur Hound" van T. Stoppard en „De collectie" van H. Pinter (20.30)
Muziek
Concertgebouw kleine zaal 20.15 Dubinsky Piskokwartet; **De Meikweg** theaterzaal 21 Jong Oranje; 22.30 The Kid; 24 Dutch; **Waalse Kerk** 20.30 Amsterdams Universiteits Koor o.l.v. Huub Kerstens.

Films:
Alfa I 2. 7. 9.30 (zo. 1. 3.30 7. 9.30) **Death watch**, 16; **Alfa II** 2.30 7.30 10. (zo. 1.30 4. 7.30 10) Monty Python's life of Brian, 12; **Alhambra I** 2. 7. 9.30 (zo. 1.30 4. 7. 9.30) Dimentieare Venezia 16; **Alhambra II** 2.30 7.15 9.45 (zo. 1.45 4.15 7.15 9.45) The party, al.; **Bellevue Cinerama** 2. 7. 9.30 (zo. 1. 3.30 7. 9.30) 1941, al; **Calypso I** 2.30 7.30 10. (zo. 1.30 4. 7.30 10) Kramer versus Kramer, al; **Calypso II** 2.15 7.15 9.45 (zo. 1.15 3.45 7.15 9.45) Pik in en starten maar, al; **Calypso III** 2. 7. 9.30 (mzo. 1. 3.30 7. 9.30) Nightwing. 16; **Centraal** 11. 12.45 2.30 4.15 6. 7.45 9.30 (zo. vanaf 12.45 wo. gesloten) Inside Jennifer Welles, 18; **Cineac Damrak I** 2.30 7. 9.30 (za. zo. 1.30 4. 7. 9.30) De duivel hale je, 12; **Cineac Damrak II** 2.15 6.45 9.15 (za. zo. wo. 6.45 9.15) Historie D/O, 16; **Cineac Reguliersbreestraat** 2.15 Laat de dokter maar schuiven, al; 7. 9.30 Teh boys from Brazil, 16; **Cineacenter (Coraline)** 12.15 2.45 5.15 7.45 10.15 Mama Cumple 100 años, 16; **Cineacenter (Pierrot)** 11.30 2. 4.30 7.15 9.45 David, 16; **Cineacenter (Peppe-Nappa)** 12. 2.30 5. 7.30 10. Die dritte generation, 16.; 12. 2.30 5. 7.30 10. Messer im kopf, 16; **Cinema International** do. t/m zo. 7. 9.30 ma. di. 8. (za. zo. ook 2.30) The electric Horseman, al; **City I** 2.30 6.45 9.30 (zo. 1. 3.45 6.45 9.30) The Rose, 12; **City II** 2.30 7. 9.30 (zo. 1.15 4. 7. 9.30) Ten, 16; **City III** 1.30 6.45 9.15 (zo. 1.30 4. 6.45 9.15) Norma Rae, 16; **City IV** 2. 7.30 10. (zo. 2. 4.30 7.30 10) Kentucky fried movie, 16; **City V** 2.15 7.30 9.45 (zo. 2.15 4.30 7.30 9.45) Le jouet, al; **City VI** 1.30 6.45 9.30 (zo. 1.15 4. 6.45 9.30)Spetters, 16; **City VII** 8.15 (do. vr. ma. di. ook 2). Die Blechtrommel, 16; za. zo. 2. zo. 2. 4. jungle boek, al; **Du Midi** 7. 9.30 19.41,al; **Flora Disneytheater** do. vr. ma. di. 2. 7. za. 10.30 1.30 4. 7. zo. wo. 1.30 4. 7. Doornrosje, al.; **Kriterion** 2.30 Stalker, 16; 23. Neerlands Hoop Code, 16; **Leidseplein theater** 2. 7.30 10. (zo. 1.30 4. 7.30 10). Caro papa', 16; **Nöggerath** 2.30 6.45 9.30 (za. zo. 1.15 4. 6.45 9.30) One flew over the cuckoo's nest, 16; **Parisien** 11.15 1. 2.45 4.30 6.15 8. 9.45 (zo. vanaf 1.) Het (echte) naaktrestaurant, 18; **Rembrandtpleintheater I** 2.15 7. 9.30 (zo. 1.30 4. 7. 9.30) Vakantieperikelen met fones - te gevolgen, al; **Rembrandtpleintheater II** 2.15 6.45 9.30 (zo. wo. 1.15 4. 6.45 9.30) Thunderball, 12; **Rex** 7.15 9.30 De karate doodsprong, 16; **Rialto** 7. 9.30 (za. ook 1.45 zo. OOK 1.15 3.45) Kramer versus Kramer, al.; **Rivoli 8.** Tess, al.; **Roxy** 2.30 6.45 9.30 (za. zo. 1.15 4. 6.45 9.30) Spetters, 16; **Studio K** 4.30 7.45 10. And justitee for all, al.; **The Movies zaal I** 7.45 10. (zo. 2. 7.45 10). Dimenticara Venezia, 16; **zaal II** 7.45 10. (zo. 2. 7.45 10). La vie devant soi, 16; **Tuschinski I** 2.30 6.45 9.30 (za. zo. 1.15 4. 6.45 9.30) Ten, 16; **Tuschinski III** 2.30 6.45 9.30 (za. zo. 1.15 4. 6.45 9.30) Cabaret, 16; **Tuschinski IV** 2. 8. La Luna, 16; **Tuschinski V** 2.30 7. 9.30 (zo. 3. 7. 9.30) Escape from Alcatraz, 16; **De Uitkijk** 1.30 7. 9.30 (zo. 3. 7. 9.30) Clair de femme, 16.
Kindervoorstellingen
Cineac Damrak II za. zo. 1.15 3.30 Donald Duck is niet in z'n eentje, al; **Du Midi** za. zo. 2. Spiderman 1, al; **Rivoli** za. 2.15 zo. 1. 3. Peter Pan, al.
NB. De filmagenda loopt tot en met donderdag 1 mei a.s. Op 30 april vervallen de middag-voorstellingen van alle theaters behalve van Cinema International, Du Midi en Kriterion.

HAARLEM Theater
Stadsschouwburg 20.15 Andre van Duin show; **Schuur I** 20.30 toneelgroep Centrum met „Overspelen";
Muziek
Concertgebouw 20.15 tuinzaal, concert door W. Oskamp (bariton), M. van Gunsteren (mezzo-sopraan) en R. Jansen (piano);
Films
Frans Halstheater 7. 9.15 (zo. 2. 7. 9.15) Die Tiroler blondjes toch, 16; **Lido** 2. 7. 9.15 Life of Brian, 12; vr.za. 24. Kamermeisjes staan voor u klaar, 18; **Luxor** 2. 8. Die Blechtrommel, 16. vr. za. 11.30 La grande bouffe, 16; **Studio** 6.30 9.15 (beh.ma.) The Rose, 12; za. zo.wo. 2. 4.15 The love bug, al; vr.za. 24. ma. 7. 9.15 The turning point, 16; **Palace** 3.30 7. 9.30 1941, al; za. zo.wo. 1.30 Lucky Luke, al; vr.za. 24. The streetfighter, 16; **Roxy** 7. 9.30 (za.zo.wo. ook 2.30) Rocky II, 16; vr. za. 24. Shampoo, 16.

BUSSUM
Films
Palei do.vr. 2. 8. za. zo.ma.di.wo. 8. La Luna, 16; za.zo.wo. 2. Duimelientje, al.

HILVERSUM
Films
City I 2. 7. 9.30 (za.zo.wo. 7. 9.30) Life of Brian, 12; za. 00.15 The eiger sanction, 16; 2. 4.15 jungle boek, al; **City II** 2.15 7.15 9.45 (zo. 2.15 4.45 7.15 9.45) One flew over the cuckoo's nest, 16; za. 00.15 Marathon man, 16; **City III** 1.45 6.45 9.15 (zo. 1.45 4.15 6.45 9.15+ (za. 24) Laat de dokter maar schuiven, al; **City IV** 1.30 6.30 9. (zo. 1.30 4. 6.30 9.) Airport '80,al; za. 24. Kostschool voor ontucht, 18; **Rex** 2. 6.45 9.15 (zo. 1.45 4.15 6.45 9.15) The knock-out cop, al; **Bijou** 8.15 (vr.za.zo. 7. 9.15) Ten, 16, vr.za. 23.30 The French connection, 16; za.zo.wo. 2.30 Kuifje en de blauwe sinaasappel, al; **Euro Cinema I** 1.45 6.45 9.15 (zo. 1.45 4.15 6.45 9.15) 1941, al; **Euro Cinema II** 2. 7. 9.30 (zo. 2. 4.30 7. 9.30) Kramer versus Kramer, 12; zo.wo. 2. De avonturen van Dik Trom, al.

ZAANDAM
Films
Apolloteater 7. 9.30 (wo.zo. ook 4.) Escape from Alcatraz, 16; za.zo.wo. 2. Sjors en Sjimmie in het land der reuzen, al; vr.za. 24. De memoires van een pornoprins, 18.

ALKMAAR
Films
Harmonie I 8. (vr.za. 7.15 9.45 zo.wo. 4.15 7.15 9.45) Die Blectrommel, 16; za.zo.wo. 2. Pimpandoer in 't nauw, al; **Harmonie II** 6.45 9.15 (zo.wo. 3. 6.45 9.15) Ten, 16; wo. 6.45. 9.15 Vrouw tussen hond en wolf, 16, vr.24. Magnum force, 16; **Harmonie III** 5.45 9.15 (zo.wo. 3. 6.45 9.15) Manhattan, 16, vr.za. 24. De vrouw met de rode laarzjes, 16; **Victoria 8.** (za.zo. 7. 9.30) The Rose, 12; za.zo.wo. 2. Walt Disney's feestelijke revue van tekenfilmsterren, al; vr. 11. Joy, de pornokater, 18; **Cinema 8.** (vr.za.zo. 7.30 10). Kramer versus Kramer, 12; **Rex 8.** (za. 7. 9.30 zo. 2. 7. 9.30) 1941, al.

THEATERS
© Stichting CISCA - Kleine Gartmanplantsoen 10 - 1017 RR Amsterdam
Raadpleeg CISCA-UITKRANT - tel. 229011 of RADIO STAD FM 94.3 mHz kanaal 24 12-13 en 17-19 uur

stadsschouwburg
Leidseplein 26, Telefoon 24 23 11
Kaartverkoop 7 dagen tevoren, ook PAS-65 en CJP van ma t/m za 10-15 uur, telefonisch 11-15 uur; zondag uitsluitend kaartverkoop voor voorstelling op die dag

vr 2 en za 3 mei 20.15 uur — Publiekstheater **Rotter** - Thomas Brasch. Ann Hasekamp, Celia Nufaar, Josée Ruiter, Marjolijn Verwijnen, Marijke Veugelers, Albert Abspoel, Hans van den Berg, Filip Bolluyt, Hans Boswinkel, Herman van Eltteren, Alexander van Heteren, Hugo Koolschijn, Gees Linnebank, Johan Ooms, Henk Reijn, Jan van Royen, Laurens Spoor, Bert Stegeman, Frans Vorstman. Toneelbeeld: Tom Schenk; vertaling: Peter Nijmeijer; regie: Hans Croiset; vr 2 nabespreking; za 3 perspremière
zo 4 mei 19.30 uur — Publiekstheater **Dokumentaire '40/'45** dodenherdenking, toegang gratis
ma 5 mei 20.15 uur — **Nederlands Dans Theater** Verklarte Nacht en Symfonie in D / Jiri Kylian; Summers End / Glen Tetley
di 6 mei 20.00 uur — De Nederlandse Operastichting **Elektra** - Strauss
wo 7 mei 20.00 uur — **Die Fledermaus** - Strauss
do 8 mei 20.00 uur — **Elektra** - Strauss
vr 9 en za 10 mei 20.15 uur — Publiekstheater **Rotter** - Thomas Brasch
zo 11 mei 14.00 uur — **Het Nationale Ballet** Les Sylphides - Apollon Musagète - Pyrrhische dansen III. Het Nederlands Balletorkest; beperkte kaartverkoop
ma 12 mei 20.00 uur — De Nederlandse Operastichting **Elektra** - Strauss
di 13 mei 20.15 uur — Haagse Comedie **Komieken** van Trevor Griffiths. Met o.a. Wim van den Heuvel, Eric van Ingen, Gees Linnebank, Pieter Lutz, Wim van Rooij, Allard van der Scheer
wo 14 mei 20.00 uur — De Nederlandse Operastichting **Elektra** - Strauss

dominicuskerk
Spuistraat 12
do 8 mei 20.15 uur — **NEDERLANDSE MUZIEK:** van Baaren, Diepenbrock, van Gilse en Voormans, uitgevoerd door de **Amsterdamse Studentenkoren** m.m.v. het Utrechts Symfonie Orkest en vocale solisten. Dirigent: **Huub Kerstens**
toegang f 7.–; CJP en PAS-65 f 5.–

nieuwe kerk
dam
zo 4 mei 21.00 uur — Eerste openbare concert in de heropende Nieuwe Kerk. **Koor van de Nederlandse Haendelvereniging**, **Orkest van de R.T.B.** (Brussel) o.l.v. **Jack P. Loonij**; solisten: **Karin Ostar** sopraan, **David James** counter tenor, **Roland Bufkens** tenor. **G.F. Handel:** ISRAEL IN EGYPT
toegang: f 5.–; kaartverkoop: CISCA, Stichting COMU, Lepelenburg 3, Utrecht, tel.: 030-31 20 29 en 's avonds aan de kerk

oude kerk
Oudekerksplein
vr 2 mei 20.15 uur — **Orgelconcert** door **Bernard Winsemius**. Muziek van Sweelinck, Van Noordt, Buxtehude en Bach
toegang f 5.–; CJP f 3.50

soeterijn
Linnaeusstraat 2 • tel. 020-923189
do 1 t/m za 3 mei 20.00 uur, zo 4 mei 16.00 uur, theater — TEATRO POPULAR CHILENO met THE SOUTHERN WORLD IS CALLING US ('Nos llama el sur del mundo'). Het dilemma tussen ballingschap en grote risico's in eigen land. Teatro Popular maakte de keuze. **Attentie: do en vr** wordt in het **spaans** en **za en zo** in het **engels** gespeeld. Jeuves, 1 y viernes el 2 de mayo a las 20.00 horas funciones en espanol
ma 5 mei 20.00 uur, film — AUS DER FERNE SEHE ICH DIESES LAND. Regie: Christian Ziewer (Ned. ondertiteld). Een Chileense familie in Berlijn, heimwee naar de straten waarin Santiago doodbloedde
di 6 t/m za 10 mei 20.00 uur, zo 11 mei 16.00 uur, theater — Het 'Doe Theater' uit Paramaribo. Wordt Suriname door de uzi geregeerd? Een ooggetuigeverslag uit Suriname

waalse kerk
O.Z. Achterburgwal 159
vr 2 mei 20.15 uur — **HET NEDERLANDS KAMERKOOR** i.s.m. **Ensemble M**. Dirigenten: **Hans van den Hombergh** (koor) en **David Porcelijn** (instrumentaal ensemble). **Ruyneman** - De roep (a.c.); **Heppener** - Del iubilo (a.c.); **Escher** - Sinfonia (1978, instr.); **Feldman** - Rothko Chapel (soli, koor, altviool, celesta en slagwerk)
toegang f 10.–; CJP/PAS-65/jeugd tot 18 jaar f 7.50

KAARTVERKOOP bij CISCA Ticketshop (hoek Leidseplein/Marnixstr.) en bij 90 VVV-theaterbespreekbureaus 18e week

Concertgebouw
Van Baerlestraat 98, telef. 71.83.45
BEETHOVEN-CYCLUS
di 6 mei 20.15 uur — **AMSTERDAMS PHILHARMONISCH ORKEST** o.l.v. **Janos Furst**; solist: **Eugene Indjic**, piano
Ouv. Leonore I, 4e pianoconcert, 7e symfonie. Toegang f 12,50. PAS-65/CJP f 7.50

Amsterdam Concertgebouw zo 4 mei 14.30
Het Nederlands Kamerorkest
dirigent ANTONI ROS-MARBA
JEAN-JACQUES KANTOROW viool
MISHA GELLER altviool
Haydn Ouverture 'Acide e Galatea'
Mozart Sinfonia concertante in Es KV 364
Hans Kox 6 One-act plays for 29 musicians
Josef Suk Serenade in Es opus 6

TRAANGAS BIJ INHULDIGING

Met op de achtergrond een standbeeld van koningin Wilhelmina te paard staan leden van de Mobiele Eenheid op het Rokin paraat om in te grijpen.
Foto Daniel Koning © de Volkskrant

Koningin Beatrix legt de eed af in de Nieuwe Kerk. Naast haar prins Claus.

Leden van de Mobiele Eenheid met gasmaskers op schieten traangasgranaten af op het Rokin en het Spui
Foto Daniel Koning © de Volkskrant

Twee jongens geven op de Dam met een bord „Beatrix for president" hun mening weer over de monarchie.

Prinses Irene en haar echtgenoot prins Carel-Hugo betreden de Nieuwe Kerk via de achter-ingang. Op de voorgrond prins Maurits.

HISTORISCHE GEBEURTENIS WERD STEEDS ONWERKELIJKER

'Ook rookbommen zijn traditie geworden'

Van onze verslaggever

AMSTERDAM — De balkon-scène ging fout en toen verloor de regie zijn greep op de dingen. Het was pas elf uur in de ochtend; de samenspraak kwam niet over en de berispende vinger van de nieuwe prinses bracht het volk niet tot stilte. Het is ook niet eenvoudig om Damspeler te zijn; en zelfs het mooie Pierrotpak kon de jonge koningin niets overrompelends geven. Zij sprak tot haar moeder en de onderdanen dachten beleefd: daar hebben wij niets mee te maken. Op de muren hadden de krakers geschreven: „Het hek is van de dam".

Na afloop feliciteerden de functionarissen elkaar met de nieuwe koningin, maar verscheidenen keken teleurgesteld. Het gefluit, de eerste rookbom, zo vergoelijkte men, had niets te betekenen, althans veel minder dan op de televisie had geleken. Een bom kan de Oranjezon niet verduisteren, merkte iemand schalks op, waarop een ander spits zei: „De rookbom is de traditie, ook voor demonstranten zijn tradities heilig." Er werd weer even geforceerd gelachen in de Wintertuin van Krasnapolsky, waar pers en Voorlichtingsdienst elkaar voorbeeldig te woord stonden.

Het was allemaal zo mooi begonnen. Op H. M. vlaggeschip De Ruyter nog net iemand precies op tijd ontdekt dat sabel en witte handen bij de ceremonien hoorden; plus natuurlijk de plastic oordopjes. De Dubbel Geus ging in top, de pavoiseerlijn hing en op de brug klonk profetisch „De truc is gelukt". De 101 schoten, volmaakt droge plofjes, werden geturfd op een Heineken-bestelblocje en kwart over acht was De Ruyter trots gelukkig.

Hij was leeg geschoten en Amsterdam mocht ontwaken. Op het Centraal Station arriveerden de „extra-lange treinen met extra-weinig mensen. Maar de toiletjuffrouw zei: „Vandaag eerst betalen en dan plassen". Op het bijna lege perron liepen een vader en een moeder met hun twee kindertjes, in oranje, de eersten die ik zag. Ze waren op weg naar de toren van de kerk in Ouderkerk om te helpen klokkenluiden; een traditie van zestien jaar, zeiden zij.

Buiten het station kocht een koningsgezinde Oostenrijker uit Amersfoort een zak vol souvenirs; alles wat de venters in zijn papieren zakje stopten betaalde hij gretig en blij. De jongens zeiden de souvenirs tegen afbraakprijzen gekregen te hebben van winkeliers die ermee waren blijven zitten: „Maar nu gaat 't als een trein. Alleen de oranje T-shirts, dat lukt niet. Twaalf gulden; geel geld. En hebt U gezien hoeveel jong volk er op de been is?"

Er was een groep met rood-witblauw haar, die zich de anarchistische monarchisten noemden, en twee studenten uit Appingedam aten op de stoep bij de Dam hun oranje-ontbijt. Ze zaten op papieren oranje-servetjes, strooiden oranjemuisjes over hun oranje-boterham en werden bekeken door een meisje in oranje jurk die zei de afgelopen week 1500 gulden voor de voorbereidingen van het feest te hebben uitgegeven.

Het was een vrolijke, blije stemming en de mensen die gekomen waren, vaak tegen advies van vrienden, kennissen en tantes, zeiden ze, waren gelukkig en zij genoten. Een meisje van vier en een half jaar zei: „ „Ik zie de koningin niet maar als ik roep, dan hoort zij mij wel". En dat was de doorslag geweest voor de ouders om geen televisie te kijken in hun woonplaats in Delft.

Ook de politie was goed gemutst. Maar toen, even na die balkon-scène, kwam het nieuws van de moeilijkheden in de Kinkerstraat en de historische gebeurtenis op de Dam werd met het uur onwerkelijker, verder verwijderd van het volk. Zelfs de blauw-witte pergola met de visnetten gespannen als een omgekeerde trampoline, kreeg iets van de getraliede gang tussen de stallen en de piste. De koningin zat gevangen en als in Artis gingen de rotzakken pesten en treiten.

Wie alleen naar de sobere EO-uitzending gekeken heeft, en dat was de grote meerderheid van het volk, zal het anders hebben gezien. Maar in het Hart van de Stad ontstond een ingrijpbare situatie. Hele stukken rond het Paleis, met inbegrip van de republiek Amok, waren niemandsland. Daar hoorde je alleen de helikopters je achtervolgen — en dat was zeer vreemd gevoel. In een kunstgalerij zaten leden van de Mobiele Eenheid in hun blauwe 1984-overalls met de lange sprieten van antennes tussen de schilderijen.

Maar op de Elandsgracht was het feest, ouderwetse Koninginnedagmarkt; knus en gezellig. En toen ik verderop in de Kinkerstraat bij de krakers kwam, waren de lief de ruiten aan het lappen, precies zoals Volendammer-vrouwen op de ansichtkaarten voor de toeristen. De politie was verdwenen en de buurt hing uit de ramen, geinteresseerd naar de nieuwe buren.

Het nationaal krakerscentrum in Arnhem, zo hoorde ik op de transistorradio, zei dat krakersorganisaties — overal? — waren lunchen en om twee uur het spel zouden hervatten. Ook de Mobiele Eenheid had rust en in een patrouillewagen bij het politiebureau op de Marnixstraat blaften hun honden, ongeduldig. De demonstratie bij de Dokwerker bood weer werk. Na de tweede veldslag van de dag, met als meest indrukwekkend nieuws dat zelfs paarden waren gevallen, was op de Dam zelf de dreiging voelbaar. Vanaf het dak van Peek en Cloppenburg werd nog één keer oranje-confetti gestrooid, maar het mocht niet meer baten. De orangisten raakten in de minderheid en hun koningin was naar de kerk. Het had iets dieptragisch en je kreeg medelijden met de onschuldige, goedwillende vaders en moeders uit de provincie maar ook uit Amsterdam zelf. Hoe was het mogelijk dat zo'n kleine groep herrieschoppers dit allemaal bederven mocht?

Maar met minder lieden werd de Bastille bestormd. Tot het laatste — misschien omdat er niets anders opzat — bleven de kraampjes op het Rokin open met hun haring, rood-wit-blauw taartjes, oranje-stokken. En toen vluchtte plotseling iedereen weg, alsof donder en bliksem insloeg op een zomerse stranddag. De koningin legde haar eed af en de Kamerleden volgden — verdomd als het niet waar is — op de maat van de mattende, meppende agenten. En toen de klokken gingen luiden — ik geloof dat ik het toch nog hoorde, huilde de halve binnenstad, van het traangas. De gevechten gingen door, de sirenes bleven loeien, ambulances brachten gewonden naar het Binnengasthuis en van het oranje gewaad van een kordaat stappend heer had niemand zo gauw terug totdat men ontdekte dat hij een Baghwan-aanhanger was.

Ineens zag ik weer even de agenten om de hoek verschijnen; ze gooiden een traangasgranaat en twee toeristen bleven lezen in de Guide Michelin en keken naar de geveltjes op de Kloveniersburgwal.

Op het Rembrandtplein waren de terrasjes vol en vermaakten de mensen zich met de drum- en showband van Mr v. d. Zandt uit Velp. Op het Frederiksplein stapten een jongen en een vriend met schoon hoofdverband boven zijn met bloed bevlekte kleren en schoenen langs de verbaasde slenteraars in het avondzonnetje. Per taxi verdwenen zij uit het beeld van deze historische dag uit het Koninkrijk der Nederlanden.

PETER BRUSSE

Verkoop oranje T-shirts grote flop

Ongrijpbare situatie in binnenstad

Kraakacties gestaakt tijdens lunch

ADVERTENTIE

goedemorgen

WOONIDEE is bijna uitverkocht. Jammer als u deze bron van informatie aan uw neus voorbij laat gaan. U mist dan wel de coverstory "de Couturier en zijn huis", de "stenen watervallen" van IVRY en de bloemenpracht van Sissinghurst Castle te Kent. Maar ook: meubels, zonwering, badkamers, wandbekleding, geëtst glas en tuinmeubels.

select Voor ƒ 6,45 leest u er het fijne van.